

Ostatní prameny

- Agrapha. Aussercanonische Schriftfragmente* (= *Agrapha*), vyd. A. Resch, Darmstadt 1967².
- Alkinoos, *Didascalicus* (= *Didasc.*), vyd. J. Whittaker, Alcinoos, *Enseignement des doctrines de Platon*, Paris 1990.
- Aristeae epistula*, vyd. L. Mendelsohn, *Aristeae quae fertur ad Philocratem epistulae initium*, Whitefish 2010, reprint (český překl. J. Farský, *Aristeas*, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické spisy: pseudepigrafy*, I, vyd. Z. Soušek, Praha 1995³).
- Barnabae epistula* (= *Barn.*), vyd. R. A. Kraft, *Épître de Barnabé*, Paris 1971 (SC 172).
- Basileidés, zlomky, vyd. M. Simonetti, in: *Testi gnostici in lingua greca e latina*, Milano 1993, str. 131–180.
- Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona, Český ekumenický překlad*, Praha 1995.
- Cyprianus z Kartága (Thascius Caecilius Cyprianus), *Epistulae* (= *Ep.*), vyd. G. Hartel, in: *Cypriani opera*, II, Wien 1871 (CSEL 3).
- Didache XII apostolorum* (= *Didache*), vyd. a přel. G. Schöllgen, in: *Didache. Zwölf-Apostel-Lehre. Traditio Apostolica. Apostolische Überlieferung*, Freiburg 1991 (*Fontes Christiani*, 1).
- Epifanios, *Panarion* (= *Panar.*), I, vyd. K. Holl, Leipzig 1915 (GCS 25); II, Leipzig 1922 (GCS 31).
- Epiktétos, *Dissertationes ab Arriano digestae* (= *Diss.*), vyd. H. Schenkl, Stuttgart 1965.
- Eusebios, *Historia ecclesiastica* (= *Hist. eccl.*), vyd. a přel. G. Bardy – P. Périchon, Eusèbe de Césarée, *Historie ecclésiastique*, I, Paris 1952 (SC 31); II, Paris 1994⁴ (SC 41).
- Evangelium podle Egyptanů*, vyd. W. Schneemelcher, in: *Neutestamentliche Apokryphen*, I, Tübingen 1990⁶.
- Evangelium pravdy* (= *EvPrav*, NHC I,3), vyd. a přel. H. W. Attridge, in: *The Coptic Gnostic Library. A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, I, Leiden 1985.
- Filipovo evangelium* (= *FpEv*, NHC II,3), vyd. a přel. B. Layton, in: *The Coptic Gnostic Library. A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, II, Leiden 1989 (český překl. L. Kopecká

- P. Pokorný, *Filipovo evangelium*, in: *Rukopisy z Nag Hammádí*, I, vyd. W. B. Oerter – P. Pokorný, Praha 2017).
- Filón Alexandrijský, *De fuga et inventione* (= *De fuga et inven.*), vyd. a přel. R. Arnaldez – J. Pouilloux – C. Mondésert, in: *Les oeuvres de Philon d'Alexandrie*, 17, Paris 1970.
- Filón Alexandrijský, *De opificio mundi* (= *De opif.*), vyd. a přel. C. Kraus Reggiani, Roma 1979.
- Filón Alexandrijský, *De plantatione* (= *De plant.*), vyd. a přel. R. Arnaldez – J. Pouilloux – C. Mondésert, in: *Les oeuvres de Philon d'Alexandrie*, 10, Paris 1963.
- Filón Alexandrijský, *De specialibus legibus* (= *De spec. leg.*), vyd. a přel. R. Arnaldez – J. Pouilloux – C. Mondésert, in: *Les oeuvres de Philon d'Alexandrie*, 24–25, Paris 1970–1975.
- Filón Alexandrijský, *De vita Mosis* (= *De vita Mos.*), vyd. a přel. R. Arnaldez – J. Pouilloux – C. Mondésert, in: *Les oeuvres de Philon d'Alexandrie*, 22, Paris 1966.
- Filón Alexandrijský, *De somniis* (= *De somn.*), vyd. a přel. R. Arnaldez – J. Pouilloux – C. Mondésert, in: *Les oeuvres de Philon d'Alexandrie*, 19, Paris 1962.
- Fótiós, *Bibliotheca* (= *Bibl.*), vyd. R. Henry, Paris 1959–1977.
- Henoch, první kniha* (= *1Hen*), vyd. a přel. M. Black, *The Book of Enoch or 1 Enoch. A New English Edition*, Leiden 1985 (český překl. Z. Poláček, *1. Henoch*, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, I, vyd. Z. Soušek, Praha 2013²).
- Henoch, druhá kniha* (= *2Hen*), přel. R. Jakovljevič – Z. Hauptová – V. Konzal, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, I, vyd. Z. Soušek, Praha 2013².
- Henoch, třetí kniha* (= *3Hen*), vyd. a přel. H. Odeberg, *3 Enoch or The Hebrew Book of Enoch Edited and Translated with Introduction and Commentary*, Cambridge 1928.
- Hermas, *Pastor* (= *Vis., Mand., Sim.*), vyd. a přel. R. Joly, *Le pasteur*, Paris 1968² (SC 53).
- Hésiodos, *Opera et dies* (= *Op.*), vyd. A. von Schirnding, *Werke und Tage*, München 1991.
- Hippolytos, *Refutatio omnium haeresium* (= *Ref. haer.*), vyd. M. Marcovich, Berlin 1986.

- Ignatios z Antiochie, *Epistula ad Ephesios* (= *Ep. Ephes.*), vyd. a přel. P. T. Camelot, Ignace d'Antioch, *Lettres*, Paris 1969⁴ (SC 10).
- Ignatios z Antiochie, *Epistula ad Smyrnaeos* (= *Ep. Smyrn.*), vyd. a přel. P. T. Camelot, Ignace d'Antioch, *Lettres*, Paris 1969⁴ (SC 10).
- Irenej z Lyonu, *Adversus Haereses* (= *Adv. haer.*), vyd. a přel. N. Brox, Irenäus von Lyon, *Epideixis, Adversus Haereses*, Freiburg 1993 (*Fontes Christiani*, 8,1).
- Irenej z Lyonu, *Adversus Haereses* (= *Adv. haer.*), vyd. a přel. A. Rousseau a kol., Irénée de Lyon, *Contre les Hérésies*, I/1, Paris 1979 (SC 263); I/2, Paris 1979 (SC 264); II/2, Paris 1982 (SC 294); III/2, Paris 1974 (SC 211).
- Irenej z Lyonu, *Demonstratio*, přel. A. Harnack a kol., *Des heiligen Irenäus Schrift zum Erweise der apostolischer Verkündigung*, Leipzig 1908².
- Jeroným (Sophronius Eusebius Hieronymus), *Apologia adversus libros Rufini* (= *Apol. adv. Ruf.*), vyd. P. Lardet, in: *Hieronimus contra Rufinum*, Turnhout 1982 (CCL 79).
- Josef Flavius, *De bello Iudaico* (= *Bell. Iud.*), vyd. B. Niese, in: *Flavii Iosephi opera*, V, Berlin 1955.
- Justin Mučedník, *Apologia* (= *Apol.*), vyd. a přel. Ch. Munier, *Justin, Apologie pour les Chrétiens*, Paris 2006 (SC 507).
- Justin Mučedník, *Dialogus cum Tryphone* (= *Dial. cum Tryph.*), vyd. M. Marcovich, Berlin 1997.
- Kedrénos, *Compendium historiarum* (= *Compend. hist.*), vyd. I. Bekker, Bonn 1838.
- Klement Alexandrijský, *Eclogae prophetae* (= *Ecl. proph.*), vyd. O. Stählin – L. Früchtel – U. Treu, in: *Clemens Alexandrinus*, III, Berlin 1970² (GCS 17; český překl. J. Plátová, *Exegetické zlomky*, Praha 2014; italský překl. C. Nardi, *Estratti Profeti*, Florence 1985).
- Klement Alexandrijský, *Hypotyposes* (= *Hyp.*), *Adumbrationes* (= *Adumbr.* = *Hyp. zl. 24*), vyd. O. Stählin – L. Früchtel – U. Treu, in: *Clemens Alexandrinus*, III, Berlin 1970² (GCS 17; český překl. J. Plátová, *Eclogae prophetae*, in: *Exegetické zlomky*, Praha 2014).

- Klement Alexandrijský, *Paedagogus* (= *Paed.*) I–III, vyd. O. Stählin – L. Früchtel – U. Treu, in: *Clemens Alexandrinus*, I, Berlin 1972³ (GCS 12; český překl., úvod a pozn. V. Černušková, *Výchovatel*, Praha 2019).
- Klement Alexandrijský, *Protrepticus* (= *Protr.*), vyd. O. Stählin – L. Früchtel – U. Treu, in: *Clemens Alexandrinus*, I, Berlin 1972³ (GCS 12; český překl. M. Havrda, *Pobídka Řekům*, Praha 2001).
- Klement Alexandrijský, *Quis dives salvetur?* (= *Quis dives*), vyd. O. Stählin – L. Früchtel – U. Treu, in: *Clemens Alexandrinus*, III, Berlin 1970² (GCS 17; český překl. M. Recinová, *Který boháč bude spasen?*, Velehrad 2008).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) I, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, II, Berlin 1985⁴ (GCS 15; český překl. J. Plátová, *Stromata I*, úvod a pozn. M. Šedina, Praha 2004).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) I, vyd. a přel. M. Caster, Clément d'Alexandrie, *Stromate I*, Paris 1951 (SC 30).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) II, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, II, Berlin 1985⁴ (GCS 15; český překl. V. Černušková, in: *Stromata II–III*, úvod a pozn. M. Šedina, Praha 2006).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) II, vyd. a přel. C. Mondésert – P. T. Camelot, Clément d'Alexandrie, *Stromate II*, Paris 1954 (SC 38).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) III, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, II, Berlin 1985⁴ (GCS 15; český překl. J. Plátová, in: *Stromata II–III*, úvod a pozn. M. Šedina, Praha 2006).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) III, vyd. a přel. M. Caster – C. Mondésert – P. Descourtieux – A. Le Boulluec – Y. Tissot, Clément d'Alexandrie, *Stromate III*, Paris 2020 (SC 608).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) IV, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, II, Berlin 1985⁴ (GCS 15; český překl. V. Černušková, *Stromata IV*, úvod a pozn. M. Šedina, Praha 2008).

- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) IV, vyd. a přel. C. Mondésert – A. van den Hoek, Clément d'Alexandrie, *Stromate IV*, Paris 2001 (SC 463).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) V, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, II, Berlin 1985⁴ (GCS 15; český překl., úvod a pozn. M. Havrda, *Stromata V*, Praha 2009).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) V, vyd. a přel. P. Voulet, Clément d'Alexandrie, *Stromate V*, Paris 1981 (SC 278).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) VI, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, II, Berlin 1985⁴ (GCS 15; český překl., úvod a pozn. M. Šedina, *Stromata VI*, Praha 2011).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) VI, vyd. a přel. P. Descourtieux, Clément d'Alexandrie, *Stromate VI*, Paris 1999 (SC 446).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) VII, vyd. O. Stählin – L. Früchtel, in: *Clemens Alexandrinus*, III, Berlin 1970² (GCS 17; český překl. a úvod V. Černušková, *Stromata VII*, pozn. J. Plátová, Praha 2011).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) VII, vyd. a přel. A. Le Boulluec, Clément d'Alexandrie, *Stromate VII*, Paris 1997 (SC 428).
- Klement Alexandrijský, *Stromata* (= *Strom.*) VIII, vyd. M. Havrda, in: *The So-Called Eighth Stromateus by Clement of Alexandria. Early Christian Reception of Greek Scientific Methodology*, Leiden 2017 (český překl., úvod a pozn. M. Havrda, *Stromata VIII. Liber logicus*, Praha 2017).
- Klement Alexandrijský, zlomky, vyd. O. Stählin – L. Früchtel – U. Treu, in: *Clemens Alexandrinus*, III, Berlin 1970² (GCS 17).
- Klement Římský, *Epistulae* (= *1Klem*, *2Klem*), vyd. A. Jaubert, Clément de Rome, *Épître aux Corinthiens*, Paris 2000 (SC 167).
- pseudo-Klement Římský, *Homiliae*, vyd. B. Rehm – J. Irmscher, in: *Pseudoklementinen*, I, Berlin – Leipzig 1953 (GCS 42).
- pseudo-Klement Římský, *Recognitiones*, vyd. B. Rehm – F. Pasche, in: *Pseudoklementinen*, II, Berlin – Leipzig 1965 (GCS 51).

- Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, I, vyd. Z. Soušek, Praha 2013²; II, vyd. Z. Soušek, Praha 1998; III, vyd. Z. Soušek, Praha 1999.
- Martyrium Izajášovo* (= *MIz*), přel. M. Jeřábek, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, II, vyd. Z. Soušek, Praha 1998.
- Nanebevzetí Izajášovo viz Martyrium Izajášovo*
- Novum Testamentum Graece* (= *NT*), vyd. E. a E. Nestlé – K. Aland, Stuttgart 2012²⁸.
- Ódy Šalomounovy* (= *ÓŠal*), přel. S. Segert, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, III, vyd. Z. Soušek, Praha 1999.
- Órigenés, *Contra Celsum* (= *Contra Cels.*) VI, vyd. M. Borret, Origène, *Contre Celse*, III, Paris 1969 (SC 147; český překl., úvod a pozn. M. Šedina, *Proti Kelsovi V–VI*, Praha 2020).
- Órigenés, *Commentarii in evangelium Ioannis* (= *Comm. Ioan.*), vyd. a přel. C. Blanc, Origène, *Commentaire sur Saint Jean*, I, Paris 1966 (SC 120); II, Paris 1970 (SC 157); III, Paris 1975 (SC 222).
- Órigenés, *Enarrationes in Job*, in: PG 17,57–105.
- Órigenés, *In Epistulam ad Romanos commentarius* (= *Comm. Rom.*), vyd. C. V. Delarue – C. H. E. Lommatzsch, Berolini 1836.
- Platón, *Apologia Socratis, Euthyphro, Phaedo* (= *Phd.*), *Cratylus* (= *Crat.*), *Theaetetus* (= *Tht.*), *Sophista* (= *Soph.*), *Politicus* (= *Polit.*), vyd. J. Burnet, *Opera*, I, Oxford 1900 (český překl. F. Novotný, Platón, *Spisy*, I, Praha 2003⁴).
- Platón, *Parmenides, Philebus* (= *Philb.*), *Symposium, Phaedrus* (= *Phaedr.*), *Alcibiades* (= *Alc.*), vyd. J. Burnet, *Opera*, II, Oxford 1901 (český překl. F. Novotný, Platón, *Spisy*, II, Praha 2003⁴).
- Platón, *Charmides, Laches* (= *Lach.*), *Lysis, Protagoras* (= *Prot.*), *Gorgias* (= *Gorg.*), *Meno, Hippias Maior, Hippias Minor, Ion, Menexenus* (= *Menex.*), vyd. J. Burnet, *Opera*, III, Oxford 1903 (český překl. F. Novotný, Platón, *Spisy*, III, Praha 2003⁴).
- Platón, *Clitophon, Respublica* (= *Resp.*), *Timaeus* (= *Tim.*), *Critias*, vyd. J. Burnet, *Opera*, IV, Oxford 1903 (český překl. F. Novotný, Platón, *Spisy*, IV, Praha 2003⁴).

- Platón, *Minos* (= *Min.*), *Leges* (= *Leg.*), *Epinomis*, *Epistulae* (= *Ep.*), *Definitiones* (= *Def.*), vyd. J. Burnet, *Opera*, V, Oxford 1903 (český překl. F. Novotný, Platón, *Spisy*, V, Praha 2003⁴).
- Plútarchos, *De communibus notis adversus Stoicos* (= *De commun. not.*), vyd. a přel. H. Cherniss, in: *Moralia*, XIII/2: *Stoic Essays*, Cambridge 1976 (LCL 470).
- Rukopisy z Nag Hammádí*, I, vyd. W. B. Oerter – P. Pokorný, Praha 2017.
- Septuaginta* (= *LXX*), vyd. E. Rahlfs, Stuttgart 2006².
- Sextus Pythagoreus, *Sententiae*, vyd. a přel. R. A. Edwards – R. A. Wild, *Sentences of Sextus*, Chico 1981.
- Sibylliny věštby* (= *Or. Sib.*), vyd. A. Kurfess – J. D. Gauger, *Oracula Sibyllina*, Düsseldorf 1998 (český překl. P. Pokorný, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, I, vyd. Z. Soušek, Praha 2013²).
- Stoicorum veterum fragmenta* (= *SVF*), I–IV, vyd. H. von Arnim, Stuttgart 1978–1979 (reprint).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *Adversus Marcionem* (= *Adv. Marc.*), vyd. a přel. R. Braun – C. Moreschini, Tertullien, *Contre Marcion*, V, Paris 2004 (SC 483).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *Adversus Praxean* (= *Adv. Prax.*), vyd. A. Kroymann – E. Evans, in: Tertullianus, *Opera*, II, Turnhout 1954 (CCL 2).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *Adversus Valentinianos* (= *Adv. Valentinianos*), vyd. a přel. J.-C. Fredouille, Tertullien, *Contre les Valentiniens*, Paris 1980 (SC 280).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De anima* (= *De an.*), vyd. J. H. Waszink, in: *Tertulliani opera*, II, Turnhout 1954 (CCL 2).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De baptismo* (*De bapt.*), vyd. E. Dekkers, in: *Tertulliani opera*, I, Turnhout 1954 (CCL 1).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De carne Christi* (= *De carne Chr.*), vyd. a přel. J.-P. Mahé, Tertullien, *La chair du Christ*, I–II, Paris 1975 (SC 216–217; český překl., úvod a pozn. P. Kitzler, *O Kristově těle*, Praha 2015).

- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De corona*, vyd. A. Kroymann, in: Tertullianus, *Opera*, II, Turnhout 1954 (CCL 2).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De praescriptione haereticorum* (= *De praescr. haer.*), vyd. R. F. Refoulé, in: Tertullianus, *Opera*, I, Turnhout 1954 (CCL 1).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De resurrectione mortuorum* (= *De resurr. mort.*), vyd. J. G. Ph. Borleffs, in: Tertullianus, *Opera*, II, Turnhout 1954 (CCL 2).
- Tertullianus (Q. Septimius Tertullianus Florens), *De spectaculis* (= *De spect.*), vyd. E. Dekkers, in: *Tertulliani opera*, I, Turnhout 1954 (CCL 1; český překl., úvod a pozn. P. Kitzler, *O hrách*, Praha 2004).
- Theodórétos, *Haereticarum fabularum compendium* (= *Haeret. fab. comp.*), vyd. P. Canivet, *Thérapeutique des maladies helléniques*, I–II, Paris 2000–2001.
- Theofil z Antiochie, *Ad Autolyicum*, vyd. M. Marcovich, Berlin 1995.
- Tomášovo evangelium* (= *TmEv*, NHC II,2), vyd. a přel. B. Layton, in: *The Coptic Gnostic Library. A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, II, Leiden 1989 (český překl. P. Pokorný, in: *Rukopisy z Nag Hammádí*, I, vyd. W. B. Oerter – P. Pokorný, Praha 2017).
- Traditio apostolica* (= *Trad. ap.*), vyd. a přel. W. Geerlings, in: *Didache. Zwölf-Apostel-Lehre. Traditio Apostolica. Apostolische Überlieferung*, Freiburg 1991 (*Fontes Christiani*, 1).
- Traditio apostolica*, vyd. a přel. B. Botte, *La tradition apostolique: d'après les anciennes versions*, Paris 1984² (SC 11).
- Trojdílný traktát* (= *TrojTr*, NHC I,5), vyd. a přel. H. W. Attridge, in: *The Coptic Gnostic Library. A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, I, Leiden 1985.
- Valentinovský výklad* (= *ValV*, NHC XI,2), vyd. a přel. Ch. W. Hedrick, in: *The Coptic Gnostic Library. A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, V, Leiden 1990.
- Výklad poznání* (= *VPoz*, NHC XI,1), vyd. a přel. Ch. W. Hedrick, in: *The Coptic Gnostic Library. A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, V, Leiden 1990.
- Závěť Léviho viz Závěti patriarchů*

- Závěti patriarchů* (= *ZPatr*), vyd. a přel. R. H. Charles, *The Greek Version of the Testaments of the Twelve Patriarchs*, Oxford 1908 (český překl. J. Heller, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, I, vyd. Z. Soušek, Praha 2013²).
- Zjevení Abrahamovo* (= *ZjAbr*), přel. V. Kajlík, in: *Knihy tajemství a moudrosti. Mimobiblické židovské spisy, pseudoepigrafy*, III, vyd. Z. Soušek, Praha 1999.

Sekundární literatura

- Andres, F., *Die Engel- und Dämonenlehre des Klemens von Alexandria*, in: *Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und für Kirchengeschichte*, 34, 1936, str. 13–27; 139–140; 307–329.
- Armstrong, A. H., *Gnosis and Greek Philosophy*, in: H. Jonas – G. Widengren – B. Aland – E. Segelberg (vyd.), *Gnosis. Festschrift für H. Jonas*, Göttingen 1978, str. 87–124.
- Ashwin-Siejkowski, P., *Excerpta ex Theodoto – A Search for the Theological Matrix. An Examination of the Document in the Light of some Coptic Treatises from the Nag Hammadi Library*, in: *SP* 79/5, 2017, str. 1–15.
- Ashwin-Siejkowski, P., *Clement of Alexandria's Reception of the Gospel of John: Context, Creative Exegesis and Purpose*, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (vyd.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)*, Leiden 2016, str. 259–276.
- Ashwin-Siejkowski, P., *Clement on Trial. The Evidence of „Heresy“ from Photius' Bibliotheca*, Leiden – Boston 2010.
- Blanc, C., *Commentaire de Heracleon sur Jean 4 et 8*, in: *Aug* 15, 1975, str. 81–121.
- Bousset, W., *Jüdisch-christlicher Schulbetrieb in Alexandria und Rom. Literarische Untersuchungen zu Philo und Clemens von Alexandria, Justin und Irenäus*, Göttingen 1915.

- Bradshaw, P. B. – Johnson, M. E. – Phillips, L. E. – Attridge, H. W., *The Apostolic Tradition. A Commentary*, Minneapolis 2002.
- Brakke, D., *Valentinians and Their Demons: Fate, Seduction, and Deception in the Quest for Virtue*, in: týž – S. J. Davis – S. Emmel (vyd.), *From Gnostics to Monastics. Studies in Coptic and Early Christianity in Honor of Bentley Layton*, Leuven – Paris – Bristol 2017, str. 13–29.
- Brontesi, A., *La soteria in Clemente Alessandrino*, Roma 1972.
- Bruce, F. F., *The Epistles to Colossians, to Philemon, and to the Ephesians*, NICNT, Grand Rapids 1984.
- Bucur, B. G., *Hierarchy, Eldership, Isangelia: Clement of Alexandria and the Ascetic Tradition*, in: D. Costache – P. Kariatlis – M. Baghos (vyd.), *Alexandrian Legacy: A Critical Appraisal*, Cambridge 2015, str. 1–45.
- Bucur, B. G., *Angelomorphic Pneumatology. Clement of Alexandria and Other Early Christian Witnesses*, Leiden 2009.
- Bucur, B. G., *The Place of Hypotyposes in the Clementine Corpus. An Apology for „The Other Clement of Alexandria“*, in: *JECS* 17/3, 2009, str. 313–335.
- Bucur, B. G., *Matt 18:10 in Early Christology and Pneumatology: Contribution to the Study of Matthean „Wirkungsgeschichte“*, in: *Novum Testamentum*, 49/3, 2007, str. 209–231.
- Bucur, B. G., *Revisiting Christian Oeyen: „The Other Clement“ on Father, Son, and the Angelomorphic Spirit*, in: *VChr* 61, 2007, str. 381–413.
- Bucur, B. G., *The Other Clement of Alexandria: Cosmic Hierarchy and Interiorized Apocalypticism*, in: *VChr* 60, 2006, str. 251–268.
- Cambe, M., *Avenir solaire et angélique des justes. Le Psaume 19 (18) commenté par Clément d'Alexandrie*, Strasbourg 2009.
- Casey, R. P., *Two Notes to Valentinian Theology*, in: *HTR* 23/4, 1930, str. 275–298.
- Chiapparini, G., *Nuovi frammenti delle „Ipotiposi“ di Clemente Alessandrino: „Excerpta ex Theodoto, Eclogae propheticae“ e il resto del cosiddetto libro VIII degli „Stromati“*, in: *Aevum*, 90/1, 2016, str. 205–238.

- Choufrine, A., *Gnosis, Theophany, Theosis. Studies in Clement of Alexandria's Appropriation of His Background*, New York 2002.
- Collomp, P., *Une source de Clément d'Alexandrie et les Homélie Pseudo-Clémentines*, in: *Revue de philologie, de littérature et d'histoire anciennes*, 37, 1913, str. 19–46.
- Cosaert, C., *The Text of the Gospels in Clement of Alexandria*, Leiden 2008.
- Černušková, V., *Delimitation and Context of References to the Apocalypse of Peter in Clement of Alexandria's Eclogae Propheticae*, in: *SP*, v tisku.
- Černušková, V., *The Mystery of the Eucharist and Childhood in Clement of Alexandria*, in: *ETJ* 5/2, 2019, str. 119–136.
- Černušková, V., *Občané nebes tančící s anděly. Klementův spis Vychovatel a jeho teologické důrazy*, in: *Klement Alexandrijský, Vychovatel*, přel. táž, Praha 2019, str. 9–97.
- Černušková, V., *The Eclogae Propheticae on the Value of Suffering: A Copyist's Excerpts or Clement's Preparatory Notes?*, in: *SP* 79/5, 2017, str. 29–54.
- Černušková, V., *Odkazy na Petrovu apokalypsu v Klementově Výběru z prorockých knih*, in: *ST* 19/3, 2017, str. 163–193.
- Černušková, V. – Kovacs, J. L. – Plátová, J. (vyd.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)*, Leiden 2016.
- Černušková, V., *Klement Alexandrijský o smyslu utrpení věřícího*, in: *ST* 18/2, 2016, str. 59–74.
- Černušková, V., *Blahoslavená touha*, *ST* 14/4 [50], 2012, str. 19–35.
- Černušková, V., *Víra, poznání, láska*, in: *Klement Alexandrijský, Stromata VII*, přel. táž, Praha 2011, str. 7–83.
- Daniélou, J., *Gospel Message and Hellenistic Culture*, přel. J. A. Baker, London 1973.
- Daniélou, J., *A New Vision of Christian Origins: Judaeo-Christianity*, in: *Cross-Currents*, 18/2, 1968, str. 163–173.
- Daniélou, J., *The Theology of Jewish Christianity*, přel. J. A. Baker, London 1964.
- Daniélou, J., *Les symboles chrétiens primitifs*, Paris 1961.

- Daniélou, J., *Les douze Apôtres, et le zodiaque*, in: *VChr* 13/1, 1959, str. 14–21.
- DeConick, A. D., *Apostles as Archons*, in: táž, *The Codex Judas Papers. Proceedings of the International Congress on the Tchacos Codex Held at Rice University, Houston, Texas, March 13–16, 2008*, Leiden – Boston 2009, str. 243–288.
- DeConick, A. D., *The Great Mystery of Marriage. Sex and Conception in Ancient Valentinian Traditions*, in: *VChr* 57/3, 2003, str. 307–342.
- DeConick, A. D., *The True Mysteries. Sacramentalism in the Gospel of Philip*, in: *VChr* 55, 2001, str. 225–261.
- DeConick, A. D., *Heavenly Temple Traditions and Valentinian Worship*, in: C. C. Newman – J. R. Davila – G. S. Lewis (vyd.), *The Jewish Roots of Christological Monotheism*, Leiden – Boston – Köln 1999, str. 308–341.
- Denzey, N., *Bardaisan of Edessa*, in: A. Marjanen – P. Luomanen (vyd.), *A Companion to Second-Century Christian Heretics*, Leiden 2005, str. 159–184.
- Desjardins, M. R., *Sin in Valentinianism*, diss., University of Toronto, 1987.
- Desjardins, M. R., *The Sources for Valentinian Gnosticism: A Question of Methodology*, in: *VChr* 40, 1986, str. 342–347.
- Devoti, D., *Remarques sur l'anthropologie d'Héracléon: les psychiques*, in: *SP* 16, 1985, str. 143–151.
- Dibelius, O., *Studien zur Geschichte der Valentinianer*, in: *ZNW* 9, 1908, str. 230–247; 329–340.
- Dillon, J. M., *Pleroma and Noetic Cosmos. A Comparative Study*, in: týž, *The Great Tradition. Further Studies in the Development of Platonism and Early Christianity*, Aldershot 1997, str. 99–110.
- Dubois, J.-D., *Remarques sur la cohérence des Extraits de Théodote*, in: K. Corrigan – T. Rasimus (vyd.), *Gnosticism, Platonism and the Late Ancient World. Essays in Honour of John D. Turner*, Leiden – Boston 2013, str. 209–224.
- Dudziková, M., *Mojžiš a svět idejí. Poznání dané podle Filóna Alexandrijského izraelskému králi, zákonodárci, veleknězi a prorokovi*, in: *Reflexe*, 59, 2020, str. 53–79.

- Dunderberg, I., *Valentinus and His School*, in: *Revista Catalana de Teologia*, 37/1, 2012, str. 131–151.
- Dunderberg, I., *Stoic Traditions in the School of Valentinus*, in: T. Rasimus – T. Engberg-Petersen – I. Dunderberg (vyd.), *Stoicism in Early Christianity*, Grand Rapids 2010, str. 246–263.
- Dunderberg, I., *Beyond Gnosticism. Myth Lifestyle, and Society in the School of Valentinus*, New York 2008.
- Dunderberg, I., *The School of Valentinus*, in: A. Marjanen – P. Luomanen (vyd.), *A Companion to Second-Century Christian Heretics*, Leiden 2005, str. 64–99.
- Dunderberg, I., *Valentinian Teachers in Rome*, in: M. Labahn – J. Zangenberg (vyd.), *Christians as a Religious Minority in a Multicultural City. Modes of Interaction and Identity Formation in Early Imperial Rome*, London 2004, str. 157–174.
- Dunn, J. D. G., *The Epistles to the Colossians and to Philemon. A Commentary on the Greek Text*, Grand Rapids 1996.
- Edwards, M. J., *Catholicity and Heresy in the Early Church*, Farnham 2009.
- Edwards, M. J., *Pauline Platonism: The Myth of Valentinus*, in: *SP* 35, 2001, str. 205–221.
- Edwards, M. J., *Clement of Alexandria and His Doctrine of the Logos*, in *VChr* 54, 2000, str. 159–177.
- Edwards, R. G. T., *Clement of Alexandria's Anti-Valentinian Interpretation of Gen 1:26–27*, in: *ZAC* 18/3, 2014, str. 365–389.
- Eijk, A. H. C. van, *The Gospel of Philip and Clement of Alexandria. Gnostic and Ecclesiastical Theology on the Resurrection and the Eucharist*, in: *VChr* 25, 1971, str. 94–120.
- Elior, R., *From Earthly Temple to Heavenly Shrines: Prayer and Sacred Song in the Hekhalot Literature and Its Relation to the Temple Traditions*, in: *Jewish Studies Quarterly*, 4/3, 1997, str. 217–267.
- Festugière, A.-J., *Notes sur les Extraits de Théodote de Clément d'Alexandrie et sur les fragments de Valentin*, in: *VChr* 3, 1949, str. 193–207.
- Fitzmyer, J. A., *First Corinthians. A New Translation with Introduction and Commentary*, New Haven – London 2008.

- Forster, N., *Marcus Magus: Kult, Lehre und Gemeindeleben einer valentinianischen Gnostikergruppe. Sammlung der Quellen und Kommentar*, Tübingen 1999.
- Frankfurter, D., *The Legacy of Jewish Apocalypses in Early Christianity. Regional Trajectories*, in: J. C. VanderKam – W. Adler (vyd.), *The Jewish Apocalyptic Heritage*, Minneapolis 1996, str. 129–200.
- Guida, A., *Un nuovo testo di Gregorio Nazianzeno*, in: *Prometheus*, 2, 1976, str. 193–226.
- Gyurkovics, M., *The Philosophical Problem of „Place“ in Clement's Exegesis of the Prologue to the Gospel of John*, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (vyd.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)*, Leiden 2016, str. 277–291.
- Gyurkovics, M., *Il duplice Logos divino e umano – La teologia del Logos da Clemente di Alessandria a Fozio di Costantinopoli*, in: *ETJ* 1/1 2015, str. 99–134.
- Gyurkovics, M., *Noûς e λόγος divini nella teologia di Clemente di Alessandria*, diss., Roma 2012.
- Hägg, H. F., *Clement of Alexandria and the Beginnings of Christian Apophaticism*, Oxford 2006.
- Hannah, D. D., *Guardian Angels and Angelic National Patrons in Second Temple Judaism and Early Christianity*, in: F. V. Reiterer – T. Nicklas – K. Schöpflin (vyd.), *Angels. The Concept of Celestial Beings – Origins, Development and Reception*, Berlin – New York 2007, str. 413–435.
- Havrda, M., *Clement of Alexandria*, in: M. J. Edwards (vyd.), *The Routledge Handbook of Early Christian Philosophy*, New York 2021, str. 357–371.
- Havrda, M., *Liber logicus čili tzv. osmá kniha Stromat*, in: Klement Alexandrijský, *Stromata VIII*, přel. týž, Praha 2017, str. 7–20.
- Havrda, M., *The So-Called Eighth Stromateus by Clement of Alexandria: Early Christian Reception of Greek Scientific Methodology*, Leiden – Boston 2016.
- Havrda, M., *Víra, symbol, poznání. Pátá kniha Stromat v rámci Klementova filosofického projektu*, in: Klement Alexandrijský, *Stromata V*, přel. týž, Praha 2009, str. 7–103.

- Havrda, M., *Grace in Valentinian Soteriology*, Claremont 2007.
- Havrda, M., *Fate and Free Will in the Early Christian Debate: The Valentinians and Origen* (nepublikovaná přednáška na University of Durham, Durham-Milan Workshop on Fate, February 13–14, 2015).
- Heinrici, G., *Die Valentinianische Gnosis und die heilige Schrift*, Berlin 1871, str. 88–93.
- Himmelfarb, M., *Ascent to Heaven in Jewish and Christian Apocalypses*, New York – Oxford 1993.
- Hoek, A. van den, „I Said, You Are Gods...“ *The Significance of Psalm 82 for Some Early Christian Authors*, in: L. V. Rutgers – P. W. van der Horst (vyd.), *The Use of Sacred Books in the Ancient World*, Leuven 1998, str. 203–219.
- Hoek, A. van den, *The „Catechetical“ School of Early Christian Alexandria and Its Pilonic Heritage*, in: *HTR* 90/1, 1997, str. 59–87.
- Hoek, A. van den, *Techniques of Quotation in Clement of Alexandria. A View of Ancient Literary Working Methods*, in: *VChr* 50, 1996, str. 223–243.
- Hoek, A. van den, *Clement of Alexandria and His Use of Philo in Stromateis. An Early Christian Reshaping of a Jewish Model*, Leiden – New York – København – Köln 1988.
- Chlup, R., *Obhajoba alegorického výkladu u novoplatonika Prokla*, in: *Reflexe*, 34, 2008, str. 53–79.
- Idel, M., *Kabala. Nové pohledy*, přel. D. Biernot, Praha 2004.
- Itter, A. C., *Esoteric Teaching in the Stromateis of Clement of Alexandria*, Leiden – Boston 2009, str. 73–76.
- James, M. R., *The Lost Apocrypha of the Old Testament, Their Titles and Fragments*, London 1920.
- Kaestli, J.-L., *Valentinisme italien et valentinisme oriental: leurs divergences à propos de la nature du corps du Jesus*, in: B. Layton (vyd.), *Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, March 28–31, 1978*, Leiden 1981, str. 391–403.
- Kalvesmaki, J., *Italian versus Eastern Valentinianism?*, in: *VChr* 62, 2008, str. 79–89.
- Karfik, F., *Předpoklady stoické kosmogonie*, in: týž (vyd.), *Duše a svět*, Praha 2007, str. 150–184.
- Kitzler, P., *Tertullian's Concept of the Soul and His Corporealistic Ontology*, in: J. Lagouanère – S. Fialon (vyd.), *Tertullianus Afer. Tertullien et la littérature chrétienne d'Afrique*, Turnhout 2015, str. 43–62.
- Kitzler, P., *Lidská spása a Kristovo tělo v theologickém uvažování křesťanských proudů druhého a třetího století a Tertullianův spis De carne Christi*, in: Tertullianus, *O Kristově těle*, přel. týž, Praha 2015, str. 7–46.
- Kitzler, P., *Tertullianus: demytizace osobnosti a protipohanská polemika v De spectaculis*, in: Tertullianus, *O hrách*, přel. týž, Praha 2004, str. 7–87.
- Köbert, R., *Achamoth*, in: *Biblica*, 45, 1964, str. 254–255.
- Kovacs, J. L., *Participation in the Cross of Christ: Pauline Motifs in the Excerpts from Theodotus*, in: E. Thomassen – Ch. Markschies (vyd.), *Valentinianism: New Studies*, Leiden 2019, str. 457–477.
- Kovacs, J. L., *In Order that We Might Follow Him in All Things: Interpretation of Gospel Texts in Excerpts from Theodotus 66–86*, in: *SP* 79/5, 2017, str. 7–28.
- Kovacs, J. L., *Grace and Works: Clement of Alexandria's Response to Valentinian Exegesis of Paul*, in: T. Niklas – A. Merkt – J. Verheyden (vyd.), *Ancient Perspectives on Paul*, Göttingen 2013, str. 191–210.
- Kovacs, J. L., *Language of Grace: Valentinian Reflection on New Testament Imagery*, in: Z. Bennett – D. B. Gowler (vyd.), *Radical Christian Voices and Practice*, Oxford 2012, str. 69–85.
- Kovacs, J. L., *Clement of Alexandria. An Introduction*, in: *Expository Times*, 120, 2009, str. 261–271.
- Kovacs, J. L., *Clement of Alexandria and Valentinian Exegesis in the Excerpts of Theodotus*, in: *SP* 41, 2006, str. 187–200.
- Kovacs, J. L., *Echoes of Valentinian Exegesis in Clement of Alexandria and Origen*, in: L. Perrone (vyd.), *Origeniana Octava*, Leuven 2003, str. 317–329.

- Kovacs, J. L., *Concealment and Gnostic Exegesis: Clement of Alexandria's Interpretation of Tabernacle*, in: *SP* 31, 1997, str. 414–437.
- Kovacs, J. L., *Clement of Alexandria and the Valentinian Gnostics*, diss., Columbia University 1978.
- Lampe, G. W. H., *The Greek Patristic Lexicon*, Oxford 2004¹⁸ (= Lampe).
- Le Boulluec, A., *Clément d'Alexandrie*, in: G. Dorival – A. Le Boulluec (vyd.), *L'Abeille et l'Acier: Clément d'Alexandrie et Origène*, Paris 2019, str. 11–163.
- Le Boulluec, A., *Clément d'Alexandrie*, in: B. Pouderon (vyd.), *Histoire de la littérature grecque des origines à 451, III: De Clément d'Alexandrie à Eusèbe de Césarée*, Paris 2017, str. 56–168.
- Le Boulluec, A., *De l'Évangile des Égyptiens à l'Évangile selon Thomas en passant par Jules Cassien et Clément d'Alexandrie*, in: L. Painchaud – P.-H. Poirier (vyd.), *Évangile selon Thomas et les textes de Nag Hammadi. Tradition et convergences*, Québec – Louvain – Paris 2007, str. 251–275.
- Le Boulluec, A., *Extraits d'oeuvres de Clément d'Alexandrie: La transmission et le sens de leur titres*, in: týž, *Alexandrie antique et chrétienne: Clément et Origène*, Paris 2006, str. 287–300.
- Le Boulluec, A., *Aux origines, encore, de l'école d'Alexandrie*, in: *Adamantius*, 5, 1999, str. 7–36.
- Le Boulluec, A., *L'École d'Alexandrie. De quelques aventures d'un concept historiographique*, in: *Alexandrina. Mélanges offerts à Claude Mondésert*, Paris 1987, str. 403–417.
- Le Boulluec, A., *La notion d'hérésie dans la littérature grecque des IIe–IIIe siècles*, II, Paris 1985.
- Le Boulluec, A., *Commentaire*, in: *Clément d'Alexandrie, Stromate V*, SC 279, vyd. a přel. A. Le Boulluec, Paris 1981.
- Leeper, E. A., *From Alexandria to Rome: The Valentinian Connection to the Incorporation of Exorcism as a Prebaptismal Rite*, in: *VChr* 44, 1990, str. 6–24.
- Liddell, H. G. – Scott, R. – Jones, H. S., *A Greek-English Lexicon with a Supplement*, Oxford 1990⁹ (= LSJ).

- Lilla, S. R. C., *Clement of Alexandria. A Study in Christian Platonism and Gnosticism*, London 1971.
- Löhr, W. A., *Valentinian Variations on LK 12,8–9/MT 10,32*, in: *VChr* 57/4, 2003, str. 437–455.
- Löhr, W. A., *Basilides und seine Schule: Eine Studie zur Theologie- und Kirchengeschichte des zweiten Jahrhunderts*, Tübingen 1996.
- Löhr, W. A., *Gnostic Determinism Reconsidered*, in: *VChr* 46, 1992, str. 381–390.
- Malul, M., *Susapinnu: The Mesopotamian Paranymp and His Role*, in: *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, 32/3, 1989, str. 241–278.
- Markschies, Ch., *New Research on Ptolemaeus Gnosticus*, in: *ZAC* 4/2, 2000, str. 225–254.
- Markschies, Ch., *Valentinian Gnosticism: Toward the Anatomy of a School*, in: J. D. Turner – A. McGuire (vyd.), *The Nag Hammadi Library after Fifty Years*, Leiden 1997, str. 401–438.
- Markschies, Ch., *Valentinus Gnosticus? Untersuchungen zur valentinianischen Gnosis mit einem Kommentar zu den Fragmenten Valentins*, Tübingen 1992.
- Markschies, Ch., „Die wunderliche Mär von zwei Logoi...“ *Clemens Alexandrinus, Frgm. 23 – Zeugnis eines Arius ante Arium oder des arianischen Streits selbst?*, in: *Logos. FS für Luise Abramowski*, Berlin – New York 1993, str. 193–219.
- McCree, J. W., *Valentinus and the Theology of Grace*, in: *Union Seminary Quarterly Review*, 55/1–2, 2001, str. 127–159.
- McCue, J. F., *Conflicting Versions of Valentinianism? Irenaeus and the Excerpta ex Theodoto*, in: B. Layton (vyd.), *Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, March 28–31, 1978*, Leiden 1981, str. 404–416.
- Méhat, A., „Vraie“ et „fausse“ gnose d'après Clément d'Alexandrie, in: B. Layton (vyd.), *Rediscovery of Gnosticism. Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, March 28–31, 1978*, Leiden 1981, str. 426–433.
- Méhat, A., *Étude sur les Stromates de Clément d'Alexandrie*, Paris 1966.

- Mondésert, C., *Vocabulaire de Clément d'Alexandrie: le mot „logikos“*, in: *Recherches de science religieuse*, 42, 1954, str. 258–265.
- Mortley, R., *The Mirror and I Cor. 13:12 in the Epistemology of Clement of Alexandria*, in: *VChr* 30, 1976, str. 109–120.
- Mortley, R., *The Theme of Silence in Clement of Alexandria*, in: *JTS* 24, 1973, str. 197–202.
- Müller, A., *Ecclesia – Maria. Die Einheit Marias und der Kirche*, Freiburg 1951.
- Nardi, C., *Il seme eletto e la maternità di Dio nel Quis dives salvetur di Clemente Alessandrino*, in: *Prometheus*, 11, 1985, str. 271–286.
- Nardi, C., *Il battesimo in Clemente Alessandrino. Interpretazione di EP 1–26*, Roma 1984.
- Nardi, C., *Introduzione*, in: *Clemente Alessandrino, Estratti Profetici*, Firenze, 1985, str. 7–35.
- Nautin, P., *La fin des „Stromates“ et les „Hypotyposes“ de Clément d'Alexandrie*, in: *VChr* 30/3, 1976, str. 268–302.
- Nautin, P., *Les fragments de Basilide sur la souffrance et leur interprétation par Clément d'Alexandrie et Origène*, in: *Mélanges d'histoire des religions offerts à Henri-Charles Puech*, Paris 1974, str. 393–403.
- Nautin, P., *Lettres et écrivains chrétiens des IIe et IIIe siècles*, Paris 1961.
- Orbe, A., *La trinidad maléfica. A propósito de Excerpta ex Theodoto 80,3*, in: *Gregorianum*, 48/4, 1968, str. 726–761.
- Orbe, A., *La muerte de Jesús en la economía valentiniana*, in: *Gregorianum*, 40/3, 1959, str. 467–499; 40/4, 1959, str. 636–670.
- Orbe, A., *Hacia la primera teología de la procesión del Verbo*, Roma 1958.
- Osborn, E. F., *Clement of Alexandria*, Cambridge 2005.
- Osborn, E. F., *Irenaeus of Lyons*, Cambridge 2001.
- Osborn, E. F., *Justin Martyr*, Tübingen 1973.
- Oeyen, Ch., *Eine frühchristliche Engelpneumatologie bei Klemens von Alexandrien*, in: *IKZ* 55, 1965, str. 102–120; 56, 1966, str. 27–47.

- Pagels, E. H., *The Mystery of Marriage in the Gospel of Philip Revisited*, in: B. A. Pearson (vyd.), *The Future of Early Christianity*, Minneapolis 1991, str. 442–454.
- Pagels, E. H., *Gnostic and Orthodox Views of Christ's Passion: Paradigms for the Christian's Response to Persecution?*, in: B. Layton (vyd.), *Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, March 28–31, 1978*, Leiden 1981, str. 262–288.
- Pagels, E. H., *The Gnostic Paul: Gnostic Exegesis of the Pauline Letters*, Minneapolis 1975.
- Pagels, E. H., *Conflicting Versions of Valentinian Eschatology: Irenaeus' Treatise vs. the Excerpts from Theodotus*, in: *HTR* 67, 1974, str. 35–53.
- Pagels, E. H., *The Johannine Gospel in Gnostic Exegesis. Heracleon's Commentary on John*, Nashville – New York 1973.
- Pagels, E. H., *A Valentinian Interpretation of Baptism and Eucharist and Its Critique of „Orthodox“ Sacramental Theology and Practice*, in: *HTR* 67, 1972, str. 153–169.
- Pasquier, A., *Temple et prêtrise chez Clément d'Alexandrie. Questions sur les traditions apocalyptiques en Égypte*, in: S. C. Mimouni – L. Painchaud (vyd.), *La question de la „sacerdotalisation“ dans le Judaïsme Synagoga, le Christianisme et le Rabbanisme*, Turnhout 2018, str. 349–370.
- Patai, R., *Man and Temple in Ancient Jewish Myth and Ritual*, London 1947.
- Pearson, B. G., *Basilides the Gnostic*, in: A. Marjanen – P. Luomanen (vyd.), *A Companion to Second-Century Christian Heretics*, Leiden 2005, str. 1–31.
- Pennacchio, M. C., *ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ. La passione di Dio in Clemente di Alessandria e Origene*, in: F. Tacone (vyd.), *Croce e identità cristiana di Dio nei primi secoli*, Roma 2009, str. 111–132.
- Peretto, E., *L'inno cristologico di Col 1,15–20 dagli gnostici ad Ireneo*, in: *Aug* 15, 1975, str. 258–274.
- Piovanelli, P., *„Much to Say and Hard to Explain“ Melchizedek in Early Christian Literature, Theology, and Controversy*, in: A. A.

- Orlov – G. Boccaccini (vyd.), *New Perspectives on 2 Enoch. No Longer Slavonic Only*, Leiden – Boston 2012, str. 411–429.
- Plátová, J. – Černušková, V. – Hušek, V., *Méně známé spisy Klementa Alexandrijského: trendy a perspektivy současného bádání*, in: *ST* 23/2, 2021, str. 49–61.
- Plátová, J., *Comprehensive Bibliography on Clement's Scriptural Interpretation*, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (vyd.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)*, Leiden 2016, str. 38–52.
- Plátová, J., *Kolik zlomků Klementova spisu Hypotyposes skutečně máme?*, in: *ST* 18/4, 2016, str. 1–17.
- Plátová, J., *Klementův ztracený komentář Písma*, in: Klement Alexandrijský, *Exegetické zlomky*, přel. táž, Praha 2014, str. 7–40.
- Pleše, Z., *Evil and Its Sources in Gnostic Traditions*, in: F. Jourdan – R. Hirsch-Luipold (vyd.), *Die Wurzel allen Übels. Vorstellungen über die Herkunft des Bösen und Schlechten in der Philosophie und Religion des 1.–4. Jahrhunderts*, Tübingen 2014, str. 101–132.
- Quispel, G., *La conception de l'homme dans la gnose valentinienne*, in: *Eranos Jahrbuch*, 15, 1947, str. 249–286.
- Räisänen, H., *Marcion*, in: A. Marjanen – P. Luomanen (vyd.), *A Companion to Second-Century Christian Heretics*, Leiden 2005, str. 100–124.
- Recheis, A., *Engel, Tod und Seelenreise*, Roma 1958.
- Recinová, M., *Clement's Angelological Doctrines: Between Jewish Models and Philosophic-Religious Streams of Late Antiquity*, in: M. Havrda – V. Hušek – J. Plátová (vyd.), *The Seventh Book of the Stromateis: Proceedings of the Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, October 21–23, 2010)*, Leiden 2012, str. 93–111.
- Rist, J. M., *Stoická filosofie*, přel. K. Thein, Praha 1998.
- Ruben, P., *Clementis Alexandrini Excerpta ex Theodoto*, diss. Bonn 1892.
- Runia, D., *Clement of Alexandria and the Philonic Doctrine of the Divine Power(s)*, in: *VChr* 58/3, 2004, str. 256–276.

- Sagnard, F., *La gnose valentinienne et le témoignage de saint Irénée*, Paris 1947.
- Schmöle, K., *Läuterung nach dem Tode und pneumatische Auferstehung bei Klemens von Alexandrien*, Münster 1974.
- Scholem, G. G., *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition*, New York 1965².
- Scholten, C., *Ein unerkannter Quaestioneskommentar (Exc. Theod. 4F) und die Deutung der Verklärung Christi in frühchristlichen Texten*, in: *VChr* 57, 2003, str. 389–410.
- Schottroff, L., *Animae naturaliter salvandae. Zum Problem der himmlischen Herkunft des Gnostikers*, in: W. Elester (vyd.), *Christentum und Gnosis*, Berlin 1969, str. 65–97.
- Simonetti, M., *Testi gnostici in lingua greca et latina*, Milano 1993.
- Smelik, W. F., *On Mystical Transformation of the Righteous into Light in Judaism*, in: *Journal for the Study of Judaism in the Persian, Hellenistic, and Roman Period*, 26/2, 1995, str. 122–144.
- Sorensen, E., *Possession and Exorcism in the New Testament and Early Christianity*, Tübingen 2002.
- Spanneut, M., *Le stoïcisme des Pères de l'Église de Clément de Rome à Clément d'Alexandrie*, Paris 1957.
- Stelzenberger, J., *Über Syneidesis bei Klemens von Alexandria*, in: *Münchener Theologische Zeitschrift*, 4, 1953, str. 27–33.
- Stökl Ben Ezra, D., *The Impact of Yom Kippur on Early Christianity. The Day of Atonement from Second Temple Judaism to the Fifth Century*, Tübingen 2003.
- Strutwolf, H., *Gnosis als System. Zur Rezeption der valentinianischen Gnosis bei Origenes*, Göttingen 1993.
- Šedina, M., *Dvoji moudrost. Klement Alexandrijský a základy křesťanských věd*, in: Klement Alexandrijský, *Stromata VI*, přel. týž, Praha 2011, str. 7–150.
- Šedina, M., *O statečnosti filosofů*, in: Klement Alexandrijský, *Stromata IV*, přel. V. Černušková, Praha 2008, str. 7–153.
- Šedina, M., *Epistemologie víry*, in: Klement Alexandrijský, *Stromata II–III*, přel. V. Černušková – J. Plátová, Praha 2006, str. 7–92.
- Šedina, M., *Filosofie jako rétorika víry*, in: Klement Alexandrijský, *Stromata I*, přel. J. Plátová, Praha 2004, str. 7–174.

- Thomassen, E. – Marksches, Ch. (vyd.), *Valentinianism: New Studies*, Leiden 2019.
- Thomassen, E., *The Eucharist in Valentinianism*, in: D. Hellholm – D. Sänger (vyd.), *Eucharist. Its Origins and Contexts*, Tübingen 2017, str. 1833–1850.
- Thomassen, E., *Saved by Nature? The Question of Human Races and Soteriological Determinism in Valentinianism*, in: Ch. Marksches – J. van Oort (vyd.), *Zugänge zur Gnosis. Akten zur Tagung der Patristischen Arbeitsgemeinschaft vom 02.–05.01.2011 in Berlin-Spandau*, Leuven 2013, str. 129–149.
- Thomassen, E., *Going to Church with Valentinians*, in: A. D. DeConick a kol. (vyd.), *Practicing Gnosis: Ritual, Magic, Theurgy and Liturgy in Nag Hammadi, Manichaean and Other Ancient Literature. Essays in Honor of Birger A. Pearson*, Leiden 2013, str. 183–197.
- Thomassen, E., *Baptism among the Valentinians*, in: D. Hellholm et al. (vyd.), *Ablution, Initiation, and Baptism: Late Antiquity, Early Judaism, and Early Christianity*, II, Berlin – Boston 2011, str. 895–915.
- Thomassen, E., *The Spiritual Seed. The Church of Valentinians*, Leiden – Boston 2006.
- Thomassen, E., *Orthodoxy and Heresy in Second-Century Rome*, in: *HTR* 97/3, 2004, str. 241–256.
- Thomassen, E., *Gnostic Semiotics. The Valentinian Notion of the Name*, in: *Temenos. Nordic Journal of Comparative Religion*, 29, 1993, str. 141–156.
- Tichý, R. – Soukal, P., *Křest, biřmování, eucharistie. Rozpravy o liturgii I*, Praha 2020.
- Twelftree, G. H., *In the Name of Jesus: Exorcism among Early Christians*, Grand Rapids 2007.
- Vallée, G., *A Study in Anti-Gnostic Polemic. Irenaeus, Hippolytus, and Epiphanius*, Waterloo 1981.
- Vysoký, Z. K., *Přispěvky k poznání pramenů spisů Tertullianových a vzájemných vztahů nejstarší apologetické literatury křesťanské*, Praha 1937.
- Zahn, T., *Supplementum Clementinum*, Erlangen 1884.